

Overpeinzingen bij mijn 60-jarig priesterfeest, ter gelegenheid van de familie-bijeenkomst door neven en nichten georganiseerd.

4 juni 2016

Jan Peijnenburg

Inleiding

Een stamboom is geen stamboek

Het zou een grote tegenstelling zijn wanneer ik met een ernstig gezicht zou gaan praten over een heel blij leven, want dat is het tot nu toe geweest. Donkere wolken dreven over en bleven niet hangen. En altijd brak de zon weer door.
En trouwens : van tegenwind word je sterk.

Als ik het over mezelf heb, heb ik het onvermijdelijk ook over de familie waar ik uit voortgekomen ben. Heb ik het over de familie, dan heb ik het over 'onze' familie - 'jullie' familie.

Vooropgesteld dit : je behoort bij de familie maar valt er niet mee samen - je bent jezelf, je eigen 'ik'. Wat je niet eigen is van de familie, ben je niet, hoef je niet te zijn, 'wil' je ook niet zijn. Trouwens : als neven en nichten kom je uit gemengde huwelijken. Van 'zuiver ras' is geen sprake! Gelukkig maar - zo kon er rasverbetering ontstaan, veredeling zelfs. En kruising...
Straks krijgen jullie per familietak een stickje waarop heel de stamboom staat. Dit is overigens geen reden om trots te zijn op ons zelf. Een stamboom is (nog) geen stamboek!

Er zal een stukje familiegeschiedenis voorbij komen, wanneer ik over mijn geschiedenis ga spreken. Daarmee gaat het dus min of meer over onze gezamenlijke oorsprong en onderlinge gelijkenis. Dus toch een feest van 'herkenning'? Mijn verhaal zal ook ten dele jullie verhaal zijn, in al zijn veelzijdigheid én eenzijdigheid. Wat is het eigene van de eigen familie? Het kan aardig, misschien zelfs verhelderend zijn daarvan te horen.

Priester worden

Graag wil ik het moment herinneren waarop mijn vader en moeder -negen maanden voor mijn geboorte- elkaar liefhadden.

De bron

Midden in de meimaand verlangden zij naar mijn leven : dat er na de drie laatste meisjes nog een jongetje geboren zou worden en dat hij priester zou worden. Dat was de hartewens van moeder. Vader vervulde die wens. In dat hoogste en diepste moment ontstond ik.

Toen ik priester gewijd werd waren zij 70. Ik werd in gebed geboren en in gebed gewijd.

Mensworden is een levenslang proces.
Priester worden is een levenslang proces.
Nu -vanaf 1956 tot 2016- is dat een wordingsgeschiedenis van 60 jaren. Wat is het geworden?

De levensstroom

Twintig jaar geleden schreven we ons 'Levensboek' : Drie herders' - niet beseffend dat er nog zoveel na zou (mogen) komen.

Dit boek bieden we vandaag aan als feestgeschenk. Het grootste cadeau, wat jullie als feestelingen ons vandaag zouden kunnen geven, is : dit van ons te willen ontvangen.

In dit boek staat eigenlijk het voornaamste van ons leven en ons gezamenlijk priesterschap, want vanaf 1963 -7 jaar na mijn priesterwijding- maakt Threes geheel deel uit van mijn priesterzijn. Dat is al weer 53 jaar!

Ik ga nu een en ander vertellen wat níet in dit boek staat. Even gaat het vandaag vooral om mij - en om jullie dus, als mijn familie. Ik wil daarbij zo weinig mogelijk 'feiten' noemen. Wel ervaringen en belevenissen, van mij alleen of van ons samen.

Erfgoed

In mijn herinnering was ik als jongetje een monnikje, veel en graag alleen - stil en onafhankelijk ook. Dat mócht ik ook zijn. Zelf vond ik, dat wat niet verboden was, gewoon mocht. En daar hoef je dan ook geen toestemming voor te vragen! Zo kon ik een dag lang in de Beerze achter een snoek aan jagen, totdat ik hem 's avonds in een mand had geschept. Misten ze mij dan niet? Ik had mijn eigen 'hof' en in de hoek van de groentetuin een 'Lourdesgrot' waar ik overigens niet ging bidden. Bernadetje en het schaapje heb ik nóg. Toen tijdens de oorlog de kippenkooi (bijna) leeg kwam te staan, timmerde ik daar hok na hok en had op het laatst zo'n 70 konijnen. Het voer kostte niks - de opbrengst was voor mij.

Later op het Kleinseminarie had ik op de lege zolder van de Duitse bouw mijn kanariekwekerij ingericht, waar niemand van wist. Daar stond ook mijn tekentafel, mijn accordeon en voelde dit als mijn 'kluis'. Ook werd nooit ontdekt, dat ik met twee studenten van lagere klassen op het Grootseminarie een half uur vroeger op stond om te gaan 'trimmen' in de grote tuin, met korte broek, onvermoeibaar, rondje na rondje. Dat was immers niet verbóden! En in het reglement stond toch ook niet, dat je niet met een vriendinnetje in een hooiopper mocht gaan liggen om te kussen en te strelen. Ik vond dat mocht wat niet verboden was. Dat was in de kinderjaren niet anders geweest. Bij het 'verstoppertje spelen' (Kiebergen) waren sommigen ook soms moeilijk te vinden. Dan gingen de rokjes omhoog en de broekjes omlaag. Hoogst modern!

Mogelijk leidde dit wel tot de vraag van moeder -het was toen we samen naar de kerk liepen-'Jongen, ben je nog kuis'? Dat was vlak voordat ik naar het Kleinseminarie zou gaan. Ik besefte dat heel haar toekomstdroom in elkaar zou storten, als ik de waarheid zei. Dus zei ik 'Ja'.
Toen moeder dertig jaar later door een zware bronchitis aan bed gekluisterd was en ik bij haar zat, zei ze 'Jongen, je moest eens weten hoe vader nog van mij genieten kan' - zo natuurlijk, zo eindeloos lief...
Opnieuw sprak zij haar diepste gevoelens uit, toen Threes en ik, komend van Bisschop Bekkers, kennis kwamen maken. Zij zei 'Jongen, als het ooit nog zo ver komt dat priesters mogen trouwen, dan moet jij maar met Threes trouwen'. Wat vader betreft : hij bleef lange tijd volhouden, dat de 'geestelijke staat' hoger was dan de 'huwelijkse staat'.
Was hij misschien zo 'man' dat hij soms bijna zijn 'geestelijk' bewustzijn verloor?
Evenwel : het gebeurde dat hij eens onbedaarlijk moest lachen - en nog wel in de kerk. Het was 'Missie' in de parochie wat inhield, dat er een Pater kwam preken en probeerde gedurende enige dagen de verdwaalde schapen op het rechte pad te krijgen. Daar hoorde ook de biecht bij. Vader zat (geknield) in de biechtstoel. De Pater vroeg : hebt u dochters? 'Ja'. En hebben zij verkering'? 'Ja'. En hoe is het als zij afscheid nemen, staat u er dan bij? 'Nee'. Dat bent u verplicht, was het antwoord. Dan vervolgde hij : bent u bereid dat te doen? 'Nee'.
'Pats' de Pater gooide het schuifje dicht.
En toen zagen we vanuit de achterste bank van de kerk, die de onze was, hoe vader bijna strompelend van het lachen de biechtstoel uit kwam. En toen hij weer aanschoof in de bank, kon hij pas met de handen voor zijn gezicht, uitbrengen 'Ik heb het schuifke gekregen' .. Maar na de Mis liep hij regelrecht naar de sacristie, deed zijn verhaal aan de Deken en deze zelfde zorgde ervoor dat de overijverige Pater van het toneel verdween. En de dochters konden weer gewoon op hun manier afscheid nemen op de voorstal.

Soms denk ik, dat ik het evenwicht tussen het geestelijke en het zinnelijke van hen heb mogen erven. En dat dit prachtig en krachtig samengaat. Goddank!

Het armengevoel

Op de bewaarschool ging ik de eerste dag al op de speelplaats naast een (wat te deftig) jongetje staan dat alleen aan de kant stond. En later ging ik een medestudent opzoeken die door niemand bezocht werd. Hij werd de 'Kuus' genoemd en dat was omdat hij uit Veghel kwam maar dat was het niet alleen. Ik zag hoe hij telkens met zijn schouders trok als hij die naam hoorde. Weer later pauzeerden we meestal met de 'gastarbeiders' bij Philips. Of met het meisje dat alleen haar boterham zat te eten uit het plasticbuiltje.

Waarom toch? En waar heb je dat van?
Moeder gaf ons (en mij) een tasje mee met een paar eieren en een stukje vlees, om het af te geven bij de armste mensen tegenover de school, waar ze heel veel kinderen hadden. En die hadden dan altijd gaten in hun sokken, 'krentebaard' in hun gezicht. En die vochten veel. Als je daar binnenkwam rook het naar bedorven soep en behang dat van de muur gleed.
Of moeder zei aan mij, als jongetje van acht : ga eens naar Jaonome want die is zo alleen. Die was heel oud en zat de hele dag bij het kacheltje in de hoek van de kamer. En er stond een keteltje naast zijn stoel. Zijn longen waren versleten en hij sprak niet.

Lotgenoten

Veel indrukwekkender was de ervaring nog met de evacué's, die vlak voor het einde van de oorlog vanuit Oirschot plotseling de Roond overstroomden, have en goed achterlatend, op de vlucht voor de vijand. Hele families, jong en oud, meer dan veertig mensen tegelijk, stonden ineens op de stoep. Weken lang vonden zij bij ons onderdak - de stal lag vol met bedden - in het bakhuis werd gekookt - op de voorstal (de geut) was wasgelegenheid. De oudste man had zijn hond meegebracht. Hij raakte hem kwijt. In de avond riep hij rond het huis 'Max' 'Max'. 's Morgens vond hij hem dood achter de schuur. Alles kon want alles moest. De bewassing was moeilijk, washandjes en handdoeken raakten door elkaar. Rika kreeg een ernstige ontsteking op een onderschouder. Zij moest in de zon gaan liggen in de boomgaard, onder het enige Cox d'Orangeboompje dat we hadden. Sjaantje en ik kregen een langdurige ooginfectie. En toen moest ik naar St. Michielsgestel gebracht worden door Marietje. Beekvliet was bevrijd, het derde leerjaar van het Kleinseminarie begon. Achter op de fiets zat ik, mijn nek ingezwachteld want daar was, wat men noemde, een negenoger opgekomen. Ik voelde ieder knikje op de weg. En toen moest ik regelrecht naar de zieken-zuster.
Toch hing mij nog een bijzondere herinnering bij. Onder de evacué's was een meisje uit een groot gezin, een teener waar ik me toe aangetrokken voelde en waar ik bij wilde zijn. Maar zij liet mij links liggen en vond me beslist een opdringerig jongetje. Vooral haar stem had mij bekoord. Temidden van alle ellende was er een klein 'songfestival' met zang én muziek op de voorstal. Onze Tommus speelde op zijn accordeon, onze Kees zag het aan want hij was al een grote mijnheer die voor priester studeerde bij de Norbertijnen in Heeswijk. Maar dat ene meisje, ja dát meisje kon zo prachtig zingen. Zo rustig als zij was zong zij 'Droomland'. En dat bleef ik me herinneren...

Bondgenoten

Altijd bleef het in mij voelen als een erfenis van huisuit, wanneer ik met grote vanzelfsprekendheid me thuis kon voelen onder allerlei mensen in allerlei omstandigheden : als ploegendienst-arbeider bij het boterconcern van den Bergh-Jurgens in Rotterdam, later ook in Rotterdam op een confectie-atelier, waar maar één man werkte en dat was de chauffeur. En samen met Threes werkte ik meer dan 16 jaar bij Philips op de TV-productieafdeling, aan de lopende band en dat tegen een minimumloon.
Het was niet anders onder de werkende jeugd : in Helmond, in het buurthuiswerk, onder de (gemotoriseerde) straatjeugd. En dan samen met Threes temidden van 250 jonge meisjes op de Meisjeslevensschool, waar Threes de directrice was en ik de aalmoezenier.
Ook Threes komt voort uit een gezin waarvoor er geen 'minderen' bestonden, waarvan haar ouders in het bestuur zaten van zowel de vrouwelijke als de mannelijke arbeidersbeweging. Ook bij hen gold : vrijheid, gelijkheid en broederschap.

Ik ben ervan overtuigd, dat onze ouders voortleven in ons, doorwerken in ons en ons dragen door de tijd. En altijd wil ik zijn zoals zij... En laten voortbestaan hoe zij waren en zijn.

Leven

In Boek Genesis staat meteen al in hoofdstuk 2, vers 18 : het is niet goed voor de mens, dat hij alleen blijft. Ook niet : dat je alleen komt te staan zoals ons Cisca. Toch bleef zij recht staan en werd 96. Maar waarom zou een mens ervoor kiezen alleen te blijven? Om dan dichter bij God te kunnen komen? Alsof een mens naast je een sta-in-de-weg zou zijn in je opgang naar God of je ontmoeten van God dichtbij en naast je...

Toen moeder thuis kwam van een retraite op het Cenakel in Tilburg, vertelde zij de diepste Godservaring gehad te hebben van haar leven. Meer nog : zij vond er een vriendin, bij wie zij met enige regelmaat 's middags op bezoek ging. En dan 'communiceerden' zij geestelijk in liefde.
En dan vader. Gedurende de negen jaren dat hij, na het overlijden van moeder alleen was, bezocht hij veel 'oude' mensen en zieken, vooral vrouwen. 'Ons vader is zeker weer naar zijn vriendinnen' zeiden we dan met een lichte humor, als we hem niet thuis troffen.

Was vader wél thuis, dan kon je hem 'neuriënd' de huiskamer uit horen gaan om te kijken wie er aan de deur was.
Soms verraste je hem dan, want als hij zijn avondgebed bad had hij alle prentjes van mensen voor wie hij wilde bidden, uitgespreid voor zich op tafel liggen.
En wat bleef hij leven en levend van moeder. Hij luisterde op de bandrecorder naar haar muziek. Het ontroerde hem als hij het Benedictus hoorde van Don Lorenzo Perosi uit de Missa Pontificalis secunda. Dat is hemelse muziek, zei moeder dan.
Als vader dan alleen aan de tafel zat, waar zij eerst samen zaten tegenover elkaar, ieder met het eigen gebedenboek,

wist hij moeder nabij. En dan was er weer dat tedere en vertederende, deernis ook en het zielezien wat hen zacht maakte en stil. De reistas stond in de gang, het heengaan kwam.

Herleven

Het was inmiddels al jaren zo, dat de Minne de familiekring was binnengetreden.
Jeanne kwam na 20 jaar kloosterleven onderduiker Wim tegen en zij trouwden binnen een half jaar. Ans en haar vroegere geestelijk leidsman, Pater Sjef Seroe, werden hechte vrienden. Ook zij verliet gaandeweg de orde.
Kees mocht na zijn terugkeer van de Kartuizers in Italië mooie jaren beleven met Zuster Josephine, Corrie Vroomen, op zijn pastorie in Oeffelt. Ook dit was een ziele-eenheid.

En zou ík dan de enige moeten zijn die alléén zou blijven? Juist ik, die heel mijn seminarietijd van 12 jaar geleefd had van vriendschap? Maar die in zijn dromen altijd uitkwam bij meisjes. Het was op een zondagmiddag, midden in de zomer, de natuur gonsde van hartstocht. Het was concours hippique in Haaren. De luidsprekers galmden over het stemgeroezemoes heen. Dáár was de jeugd, daar was het verliefde leven. Plotseling klonk het luid over de velden 'Er hangt een paardehoofdstel aan de muur'... Maar ik studeerde theologie op dat uur.
Op Pinkstermorgen stond ik vroeg op. Ik wilde de zon op zien komen. Niemand was er in de seminarietuin. Het was stil, de eerste gloed viel over de gracht de tuin binnen. Geleidelijk brak de zon door in een zee van licht en straling, een zee van Heilige Geest, stromend over de weien van Vermeer aan de Oostzijde.
Dit was zo ontzettend kosmisch en spiritueel tegelijk, dat ik er helemaal door bevangen werd. Dit was de Liefde. Ik strekte mijn armen uit en ontving.

Vanaf dat moment wist ik, dat erotiek en mystiek roepen om elkaar en elkaar baren. Dat had ik ook ervaren in Pisa, liggend in de naakte warmte van de zon in mijn kluistuin. Pas later wist ik dat zinnelijkheid de bloedstroom is van het religieuze. Toch riep mij dit toen al terug naar huis, naar het volle leven, naar de liefde - hoezeer ik ook hield van deze stilte, dit voor God alleen zijn.

Teruggekeerd op het seminarie bleef het voor mij vaststaan, dat het enige wat ik wou was : priester worden, hoe dan ook. Daar zat ook iets van roekeloosheid bij : straks, midden tussen de mensen in totale beschikbaarheid zouden alle idealen vanzelf vervuld worden. En dat was ook zo. Het kapelaansleven was een oase van leven en liefde. Je was van iedereen en zocht niemand voor jezelf alleen. Ook toen ik nadien gewestelijk aalmoezenier werd in Helmond, was het leven vol vervulling. Toch waren er momenten van onbestemdheid. Dan vroeg je je af hoe houdbaar dit was, levenslang. En toen gebeurde het dat ik vond zonder te zoeken. Daar kwam ik Threes tegen, die even zozeer vol ambitie als maatschappelijk werkster voor het vormingswerk van werkende meisjes had gekozen en al even min op zoek was naar een levensrelatie. Toch vond zij mij. Na de eerste ontmoeting bracht ik haar in mijn Daffodil naar huis in Eindhoven. Dat was begin maart in 1963. Op 22 september van hetzelfde jaar vierden we ons levensverbond in de Joriskapel op het kasteel van Stapelen in Boxtel.
Toen we later op bezoek gingen bij Bisschop Bekkers om hem te vertellen, dat we van elkaar hielden en normaal gesproken zouden trouwen maar dat niet deden omdat we met elkaar een gezamenlijk priesterschap wilden beleven, zegende hij ons. We stichtten toen een 'religieuze beweging onder de werkende jeugd', gingen als priesterarbeiders werken en huurden een kerk die we onze 'bewegingskerk' noemden.

Beschouwing

Haast onmerkbaar is het Kartuizerleven in ons gezin binnengedrongen. Vele malen waren vader en moeder bij Kees in Pisa. Ook ieder van ons gezin. Threes en ik bezochten de Certosa di Calci en de Grande Chartreuse in 1981 bij gelegenheid van mijn zilveren priesterfeest. Wij ervaren de Kartuizergeest als een zegen, een werkzame genade die ons geestelijk voedt. Wij leiden geen beschouwend leven maar leven wel beschouwend.

Samen werden we een 'schrijvende' familie. Talloze brieven zijn bewaard gebleven van meer dan een eeuw corresponderen en communiceren. Deze schat blijft bewaard. Het is een bron van inspiratie voor heden en toekomst. Een 'beheerscommissie' van familievertegenwoordigenden zal deze familie-erfenis gaan behoeden en behouden. Door de jaren is er ook een enorme foto- en film-documentatie opgebouwd. Daarnaast is er een grote zang- en muziekcollectie, die karakteristiek is voor de familie Peijnenburg.

Heel veel Kartuizer-literatuur (geschriften, gedichten, gebeden, fotoverzamelingen) zijn geplaatst op onze eigen website.

Het zou veel te groot en te hoog benoemd zijn, als Threes en ik zouden zeggen als Kartuizers te (willen) leven. Ons leven gaat daar wel steeds meer overeenkomst mee vertonen.
Het is echter verre van ons deze geest van leven te idealiseren of propageren. Ieder van ons gaat de eigen levensweg.

ent jezelf niet
op een oude stam
die de levenssappen
niet meer doorlaat

zing je uit in
de vrije ruimte
van het niet
bewoonde heden

Tot slot

Ik prijs me gelukkig om 10 gaven
die ik van God ontving.

1 Dat ik 60 jaar lang de Mis ben blijven
vieren met volle aandacht

2 Dat ik God steeds dieper ga liefhebben in
het vooruitzicht van eeuwig leven met Hem

3 Dat ik in toenemende mate ben gaan houden
van mensen en dieren en de hele natuur

4 Dat Threes mij gelukkig maakt en ik haar
en dat we samen bidden kunnen

5 Dat ik tot op hoge leeftijd kan blijven
liefhebben met ziel en lichaam

6 Dat ik met Threes de gezondheid geniet
om onze zending te voltooien

7 Dat ik, door tegen de Kerk te schuren,
haar diepste betekenis mag ontdekken

8 Dat wij wegbereiders mogen zijn
naar een vrouwelijk priesterschap

9 Dat wij voortrekkers mogen zijn
naar een gehuwd priesterschap

10 Dat jullie als mijn familie zó zijn
dat ik zó tot jullie mag spreken

En dit verheugt ons beiden het meest, met jullie zó mijn diamanten priesterfeest te vieren.

\+ + +

Onze website :

www.1001dagennachtgedachten.nl

Eindhoven 24 - 6 - '16

Een woord van dank

Mijn priesterfeest werd gevierd in de open lucht. Symbolisch! Dat kwam overeen met mijn priesterleven dat zich afspeelde in het open veld van de samenleving : tussen mensen, in de natuurlijke omgeving van lief en leed.
Het was eigenlijk een heel leven van mij met Threes en van Threes met mij in een gedeeld priesterschap. Dat was zowel een teken van de toekomst als de verwerkelijking ervan : we waren en zijn zoals de toekomst zal zijn. Wij mochten (?) vooruitleven wat in de verte werkelijkheid zal zijn : kerk van mensen, Gods nabijheid gevierd in het leven zelf. Het is daarom dat wij zo dankbaar omzien naar het verleden.

Op deze zonnige zomerse dag ervaarden wij, dat jullie juist op deze wijze ons wilden eren en waarderen. Voor ons was duidelijk dat jullie niet alleen familie-verwanten maar ook geest-verwanten zijn. Dit stemt ons zeer blij.

Het was ook uniek : de intocht onder de erebogen door, de rijtocht langs het Grootseminarie, de zalm die zwom tussen de asperges, de drank die overvloedig vloeide, de felicitaties, zang en muziek en dan een (bijna) volle melkbus met wensen, geld en cadeaus. En dan Antoon die namens de familie sprak en hulde bracht - inhoudelijk als was het namens vier generaties! En dat Adri en Bjørg op kwamen duiken vanuit de fjorden, was ook een verrassing.

Heel veel dank aan het familie-feest-comiteetje, dat met zoveel vindingrijkheid en fantasie deze hele feestelijkheid bedacht.

Voor mij was het natuurlijk een hoogtepunt, dat ik jullie toe mocht spreken. Ook best heel spannend, want zoiets gebeurt namelijk waarschijnlijk nooit. En dan moet het niet te zwaar of te licht zijn... Nog nalezend in het 'boekje' ben ik opnieuw blij dat ik me zo mocht uitspreken.
Andere klasgenoten werden (hoog-) kerkelijk gehuldigd in (volle?) kerken. Dat mag. Sommige anderen werden niet gehuldigd : die waren getrouwd... Jullie feest aan óns was een getuigenis.

Boven alles hopen wij, dat jullie feestlied uit zal komen : Lang zullen zij leven.

Wij beluisteren dit graag als een 'voorspelling' want het is zoals de middeleeuwse mystica Hadewych zei :

de tijt es corte
er is noch vele te doene
sijt fier ter minne
ende coene

Lieve nichten, beste neven - en alle kleine nichtjes en neefjes - wij nemen jullie mee in onze aandacht die liefdevolle aandacht is. En dat zal dan soms ook de betekenis hebben van gebed. Zo voelde het voor ons ook op het grote familiefeest.

Nu ik deze brief aan jullie schrijf
staat mij levendig voor de geest,
hoe Ome Kees en ik op 24 juni 1952
de Certosa di Calci binnengingen en
intraden bij de Kartuizers.
Gelukkig zijn we naar de familie
teruggekeerd.....

Wees allemaal lief
gegroet van ons beiden.

Al 't beste gewenst!

Threes Jan

Threes, Jan